

SANDARA

THE LEAGUE

LITHUANIAN

NEWSPAPER

EINA NUO 1918 METŲ

SANDARA

Published by the
Lithuanian National League
of America

Consisting of 100 Branches Located
in All Principal Cities of the
UNITED STATES

840 West 33rd Street,
Chicago, Ill. 60608
Telephone: (312) 927-4789

PRICE 50 CENTS

BALANDŽIO 7, 1980 - APRIL 7, 1980

NR. 7.

SLA CENTRO PATALPOSE, NEW YORKE, buvo suruoštas tradicinis Lietuvos nepriklausomybės sukakties minėjimas, kuriame pagrindinę kalbą pasakė SLA narys ANICETAS SIMUTIS, Lietuvos Generalinis Konsulas New Yorke. Jis paminėjo, kad šiandien pasauliui aiškiau, kokiū būdu LIETUVA, LATVIJA ir ESTIJA "išsijungė" iš Sovietų Sąjungą, kai sužinojo, kokiū būdu ir Afganistanas "išsijungė"... Pasidžiaugė esąs SLA garbingos organizacijos nariu. Programai vadovavo SLA Prezidentas P.P. DARGIS, kuris yra ir SANDAROS centro valdybos pirmininku. Nuotraukoje: dalis dalyvių, kur svečių tarpe yra ne tik iš artimų apylinkių, bet iš toliau. Pirmoje eilėje matome iš Bostono, Mass. ALEKSANDRĄ CHAPLIKĄ, SLA vice prezidentą ir SANDAROS centro valdybos pirmąjį vicepirmininką, JUOŽĄ AUDENĄ iš N.Y. ir kt. Toliau viduryje matome Lietuvos Gen. Konsulą, N.V., ANICETĄ SIMUTĮ. Oficialiai programai pasibaigus, pabendravimui vadovavo SLA sekretorė GENOVAITĖ MAILIŪNITĖ.
(Nuotrauka - Charles Binkins)

DĖL ŽŪSTANČIŲ LIETUVIŲ AFGANISTANE

Kalifornijos laikraštis "Evening Outlook" pasirodžius žiniai, kad Vilniaus geležinkelio stoty buvo iškrauta apie 300 karštų lietuvių, žuvusių Afganistane, AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBOS pirm. dr. Kazys Sidlauskas raštu kreipėsi į JAV Valstybės sekretorių C.R. Vance, atkreipdamas dėmesį, kad Maskva okupuotoje Lietuvoje praveda priverstiną mobilizaciją, kas priešinga tarptautinei teisei. Kadangi JAV nepripažįsta Lietuvos inkorporacijos, Valstybės departamentas prašomas pareikšti protestą, kad vertimas Pabaltiečių tarnauti Sovietų Sąjungos kariuomenėje yra priešingas tarptautinių sutarčių nuostatomams.

LIETUVIAI - PATRANKŲ MAISTAS SOVIETŲ ATAKOJE

Dienraštis "Chicago Sun Times", turintis apie 700,000 skaitytojų, kovo 20 d. išspausdino kun. J. Prunskio AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBOS vardu laišką, kuriuo informuojama, kad Maskvos Lietuvoje mobilizuoti vyrai verčiami raud. armijos daliniuose dalyvauti Maskvos kolonialinėje agresijoje, Afganistane. Tai priešinga tarptautinei teisei ir tai vienas iš būdų naikinti pabaltiečius imperialistiniame Maskvos kare. Dienraštis tam trumpam laiškui uždėjo antraštę per visą puslapį. "Lietuviai - patrankų maistas Sovietų atakoje". (žiūr. šio numerio "English section").

PREZIDENTŪROS PADĖKA ALTUI

Specialus prezidento Carterio asistentas etniniams reikalams St. R. Aiello atsiuntė padėką ALTO pirmininkui už rodomą paramą JAV politikai Sovietų Sąjungos atžvilgiu, ypač kas liečia olimpiadą. Laiške pažymima, kad Afganistano užpuolimą prezidentas laiko svarbiu tarptautinės teisės nuostatų laužymu ir labai pavojinga grėsme pasaulio taikai. "Mes privalome aiškiai parodyti Sov. Sąjungai, kad ji negali mindžioti nepriklausomų tautų, ir drauge tęsti prekybą ir sportą, kaip paprastai."

RADIJO INFORMACIJOS PAVERGTIEMS

JAV-bėms siaurinant biudžetą, sandaro pavojus dėl reikiamos paramos Radio Free Europe ir Radio Liberty stotims, kurios siunčia informaciją už geležinės uždangos. AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBOS pirm. dr. K. Sidlauskas pasiuntė raštus sen. Ch. Percy, kongresmanui Frank Annunzio, prašydamas, jog jie panaudotų savo įtaką, siekdami, kad minėtoms radijo stotims parama būtų net padidinta, nes yra svarbus reikalas spirtis prieš klaidinančią Maskvos propagandą, radijo bangomis siunčiamą į įvairius kraštus.

PADEKA LIETUVIŲ DRAUGUI

Atstovų rūmų užsienio reikalų komiteto pirm. kongresmanas Cl. J. Zablocki painformavo Amerikos Lietuvių Tarybą apie Valstybės Departamento sutvarkytą Lietuvos Diplomatines Tarybos finansavimą. Alto pirm. dr. K. Sidlauskas padėkojo jam už parodytą Amerikos lietuviams palankumą ir kartu paprašė daryti žygių, kad būtų užtikrintas Lietuvos atstovybės tęstinumo reikalas, pailginant ateities akreditavimo galimybes.

MOKYKLA PANAUDOJO ALTO LEIDINĮ

Evanston Township aukšt. mokykla pranešė, kad į tos mokyklos Holocaust studijų programą įtraukta ir medžiaga iš Alto išleistos kun. J. Prunskio knyguotės "Lithuania's Jews and the Holocaust".

BRUOŽAI

PASAULINĖ SPAUDA šiuo metu daugiausiai dėmesio skiria paskiausiai Sovietų Rusijos karinei avantiūrai Afganistane. Sovietų diktatoriai neturi drąsos ne tik pasauliui, bet ir savo žmonėms pasakyti teisybę. Todėl kraštas gyvena, galima sakyti, karo šešėlyje. Iš lūpų į lūpas sklinda įvairios žinios, drąsesniųjų gyvenamųjų nugirstamos iš užsienio, daugiausiai amerikiečių, radijo. "Ar girdėjai", - klausama Maskvoje, - "kad Taškente ligoninės perpildytos sužeistųjų raudonarmiečių iš Afganistano fronto...". Ji buvo painformuota, kad urna su jos sūnaus pelenais netrukus bus atsiųsta". "Milicija buvo priversta kovoti su minia, kai atėjo telegramas"... Tokie ir panašūs gandai sklinda raudonųjų grobikų sostinėje, tiek ir visame krašte.

Daugelis šeimų neturi jokio ryšio su tarnaujančiu raudonojoje armijoje savo jaunimu. Kasdien į Maskvą, Odesą, Pabaltį ir Centralinės Azijos miestus atvažiuo karstai su žuvusių raudonarmiečių lavonais. Labiausiai žmones kankina mintis, kad sovietų valdžios kontroliuojami šaltiniai neteikia žinių apie savo krašto kariuomenės vaidmenį Afganistane. Nesakoma nei apie laimėjimus ar pralaimėjimus.

Po kurio laiko Kremlius savo oficialiame komunikate pareiškė. "Tam tikras karinis kontingentas pasiųstas į Afga-

nistaną, atsizvelgiant į to krašto valdžios pageidavimą, ir bus atitrauktas, kai susidariusi valdžios opozicija bus pašalinta". Raudonosios armijos organas "Raudonoji Žvaigždė" tik kovo 11d. numeryje išdėjo vienintelę nuotrauką su prieraišu, kad "sovietų armijos atsiradimas Afganistane gyventojų šiltai sutiktas".

Tuo tarpu laisvasis pasaulis yra kitos nuomonės. Jau tas faktas, kad sovietų "kontingentas" Afganistane siekia per 100.000 ir ruošiamasi papildomų dalinių siuntimui, kalba pats už save. Manoma, jog sovietams Afganistanas bus tas pats, kas amerikiečiams buvo Vietnamas.

US NEWS WORLD REPORT žurnalas atskleidžia, jog amerikiečių karinė žvalgyba, panaudodama naujausių technologinių įrengimų sistemą, jautriai seka sovietų judėjimą Afganistane. Dirbtinių satelitų pagalba, galingų foto aparatų priemonėmis padaromos labai ryškios nuotraukos net iš 100 mylių aukščio. Kompiuterių pagalba nustatomas skaičius ir judėjimas ten esamų sovietų dalinių. Turėdamas daug vertingos informacijos, Washingtonas nėra visai tikras šiuo atveju sovietų imperialistų žygio siekiu, kai tuo tarpu net žvirbliai ant tvoros čirškia, įspėdami su raudonaisiais nesibidiuoliauti, skelbdami jų dar vieną pasaulio apgavystę.

NEWS WEEK savaitraščio bendradarbis Elaine Sciolino pateikia daug informacijų, gautų per Irano revoliucinės tary-

NEPATARIA SIEMET VYKTI Į LIETUVĄ

Jungtinio Pabaltiečių Komiteto atstovas lankėsi Valstybės departamente ir plačiai išsikalbėjo su aukštu santykiu su Tarybų S-gos reikalus tvarkančiu skyriaus valdininku. Jis pareiškė, kad šiuo metu, kai JAV ir Sovietų Sąjungos santykiai labai įtempti, Amerikos pabaltiečiams nebūtų rekomenduojama lankytis Sovietų Sąjungoje ir jos okupuotuose Pabaltijo kraštuose, tuo labiau, kad naujasis Sovietų S-gos pilietybės įstatymas gali sukelti ir nenumatytų sunkumų.

Irane laikomų JAV įkaitų tolimesnis likimas pasidarė objektu tarpusavio rungtynių, kuriose dėl Irano valdžios varžosi ajatola Khomeini, revoliucinė taryba, įkaitus saugą ekstremistai ir Irano prez. Beni Sadr. Buvo laukta, kad su įkaitais galės pasimatyti JT sudarytos teisininkų komisijos nariai,

bos narį ir ūkinio planavimo ministerį E. Sahabi, kuris, sakosi, neseniai aplankęs JAV ambasados Teherane įkaitus ir su kiekvienu kalbėjėsis. Sahabi nenorėjo tiksliai pasakyti ten laikomų įkaitų skaičiaus užtikrindamas, kad jie visi yra. Kalinami amerikiečiai, bendrai imant, jaučiasi fiziniai neblogai. Tik kai kurie jų jaučia dvasinę depresiją.

Suimtieji buvę tardomi, ar nebuvo šnipais bei nepadarę kokių "nusikaltimų". Tardymo metu buvę izoliuoti. Pasibaigus tardymui, grįžo į savo buvusias ar naujai paskirtas vietas. Kai kurie įkaitai laikomi "pavojingais" laikomi atskirai. Visi įkaitai gali gimnastikuotis, lošti šachmatais, kortomis, žaisti stalo tenisą.

Sahabi tvirtina, jog nematęs nei vieno įkaito surakintomis rankomis. Savo patalpose turį pilną judėjimo laisvę, išskirstyti įvairiuose ambasados pastatuose. Apie jų paleidimą jis negalėjęs nieko tiksliai pasakyti. Aukštieji Irano revoliucinės vyriausybės nariai įvairiomis progomis paskiausiai yra pareiškę, jog įkaitų paleidimas bus sprendžiamas tik ką išrinkto jų parlamento, kuris, esą, veiksias "tautos vardu".

Austrijos vyriausybė pripažino diplomatinį statusą Palestinos laisvinimo organizacijos atstovui.

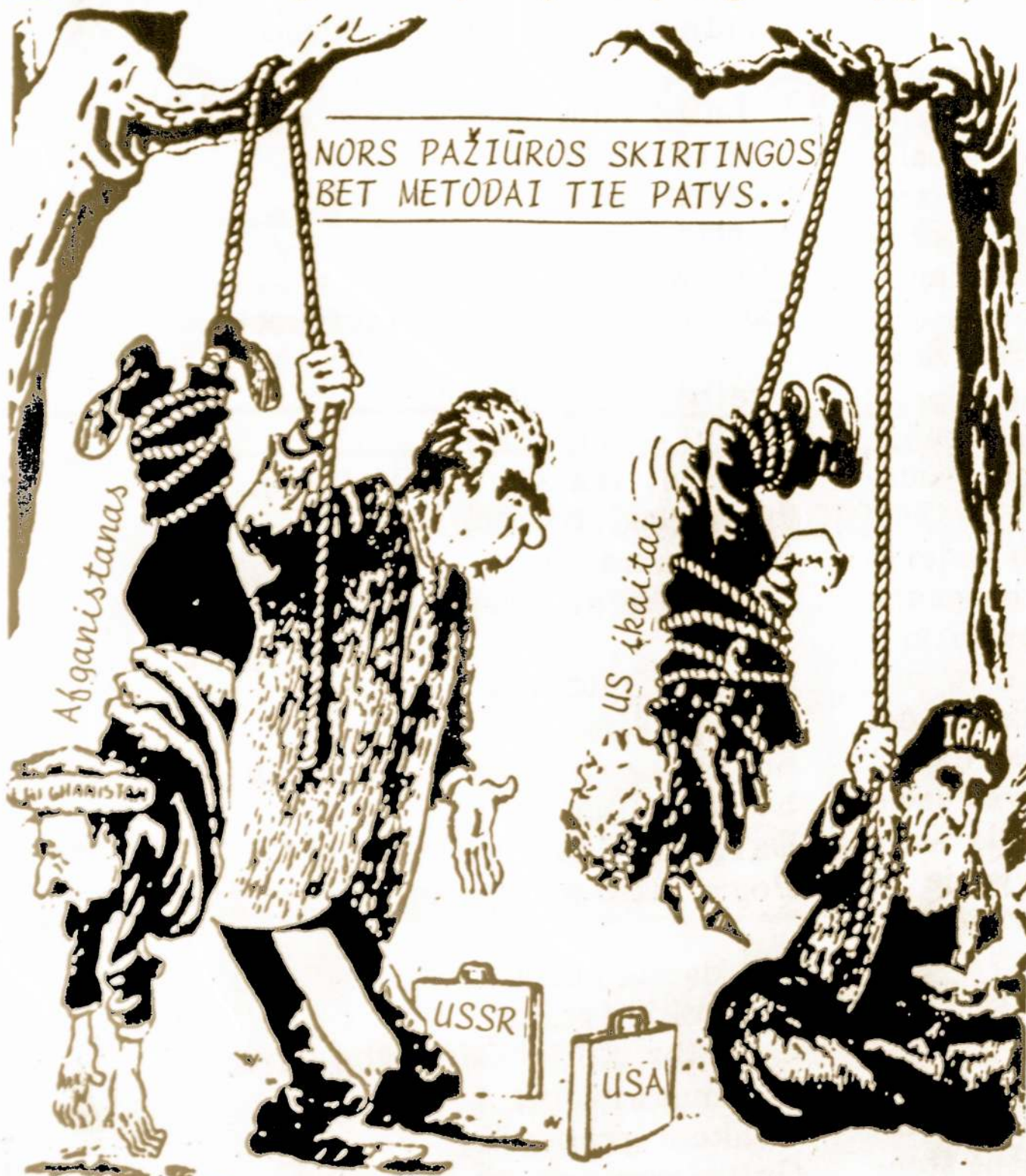
Vakarų Vokietijos teroristai aprūpina Airijos teroristus ginklais ir šaudmenimis.

Nuo Sovietų naudojamų Soman dujų Afganistane žmogus miršta per 15 min.

Pereitais metais JAV eismo nelaimėse žuvo virš 50,000 žmonių.

MASKVA FABRIKUOJA KALTINIMUS

Jungtinis Pabaltiečių komitetas Washingtone veda akciją, kad vadinamų karo nusikaltėlių teismuose nebūtų neteisingai inkriminuojami pabaltiečiai. Tuo reikalu Jungtinis Pabaltiečių Komitetas kreipėsi raštu į JAV specialios investicijų komisijos pirmininką W.J. Rockler, generalinį prokurorą B.R. Civiletti, Valstybės sekretorių C.R. Vance, JAV kongreso teisminio komiteto pirm. P. W. Rodino, to komiteto narį R. Mc Clory, senato teisminio kom. pirm. E.M. Kennedy ir to paties kom. narį sen. S. Thurmond. Be kito, jiems priminta, kad 1978 m. nuo Sovietų Sąjungos misijos prie Jungt. Tautų pasitraukęs latvis Imants Lesinski yra liudijęs, kaip jis buvo įtrauktas į tariamą karo nusikaltėlių ieškojimą Rygoje ir kaip ten buvo fabrikuojami kaltinamieji dokumentai.

SANDARA

LITHUANIAN NEWSPAPER

Published bi-weekly on Mondays, except July,
by the LITHUANIAN NATIONAL LEAGUE OF AMERICA, INC.
Second class postage paid at Chicago, Illinois
Sandara (USPS 480-880)

GENERAL OFFICE:
840 West 33rd Street, Chicago, Ill. 60608

Phone Yards 7-4789

SUBSCRIPTION RATES: UŽSAKYMŲ KAINA:
In The United States per year \$10.00 Suvienytose Valstybėse metams \$10.00
In Foreign Countries per year \$10.00 Užsienyje metams \$10.00

Opinions expressed in any column appearing in the SANDARA, including those of staff members, reflect the views of the writer only. The opinions may or may not be in agreement with those of the Lithuanian National League of America.

SLA CENTRE, New York
Lietuvos nepriklausomybės sukakties minėjime, tarp kitų garbingų svečių, dalyvavo ir SIMAS KUDIRKA. Jis - patriotinė ir fraternalinė organizacija susižavėjo ir čia pat išrašė į Susivienijimą lietuvių Amerikoje.
Nuotraukoje: SLA prezidentas POVILAS DARGIS ir SIMAS KUDIRKA. Už jų matyti CHARLES KULAS, SLA 5-sios Apskr. išdo globėjas, N.J. (Nuotr. Ch. Binkins).

Mintys iš SLA prezidento Povilo P. Dargio per radijo ir salėse Vasario 16 proga pasakytų kalbų

Susivienijimas Lietuvių Amerikoje įsteigtas prieš 94-erius metus. Mūsų tėveliai ir diedukai Susivienijimą suorganizavo iš pereinamąjį šimtmetį jau veikusių lietuvių organizacijų. Iš didesniųjų Amerikos lietuvių kolonijų suvažiavo į Pensilvanijos angliakasių rajoną rinkiniai atstovai ir 1886-aisiais metais nutarė visoje Amerikoje veikti bendromis jėgomis. Ta proga ir suorganizavo savo organizacijų organizaciją Susivienijimą Lietuvių Amerikoje.

Per tuos 94-erius metus Susivienijimas pagelbėjo ir nelaimę patekusiems broliams ir sesėms. Pagelbėjo dešimties tūkstančių lietuvių, ypač finansiniai, o jo nariai - visokiausiais kitais būdais ir moraliniais. Susivienijimo steigėjų išpareigojimas buvo - ne vien savo nariams suteikti pinigine pagalba, bet ir bendromis jėgomis dirbti bei kovoti už Lietuvos nepriklausomybės atsteigimą, padėti už nepriklausomybės idėjas skelbiančiai spaudai.

Kai susidarė proga, Susivienijimo Lietuvių Amerikoje prezidentas Stasys Gegužis vadovavo lietuvių delegacijai Washington, išeiti Amerikos prezidentui milijono lietuvių ir lietuvių draugų parašų, prašant Lietuvai, kaip nepriklausomai valstybei, pripažinimo.

Kai Lietuva tapo nepriklausoma, kol dar nebuvo Lietuvos Pasiuntinybės Washington, Susivienijimas ir jo žmonės atlikinėjo dalį tų pareigų, kurias vėliau ir dabar atlieka Lietuvos oficialioji Pasiuntinybė. Susivienijimo žmonės dar padėjo Lietuvos Pasiuntinybei ir darbo jėga.

Kai 1940 metais Lietuva vėl neteko nepriklausomybės ir kai tūkstančiai lietuvių tautos patriotinių tautiečių bėgo nuo žiauraus okupanto ir ieškojo prieglobsčio, Susivienijimo veikėjai ir tada klebino Amerikos įstaigų duris, prašydami ir nelaimę patekusiems tautiečiams pagalbos. Kai steigėsi BALFas, Susivienijimas ir čia tada

pirmasis su finansine pagalba, paskirdamas tais laikais stambia, net \$5,000 sumą, laikais kada Vokietijoje už dolerį buvo duodama šimtai markių.

Siandien Susivienijimo vadovybė ir Susivienijimo išlaikoma ir paremiama spauda ir radijas tebegelbsti aukomis. SLA žmonės darbuojasi VLIK, ALToje, Lietuvių Bendruomenėje ir visose kitose patriotinėse, kultūrinėse, meno, dailės, politinėse ir socialinėse organizacijose, gelbsti visiems, kurie kovoja už Lietuvos nepriklausomybę ir lietuvių išlaikymą už Lietuvos ribų gyvenantiems lietuviams.

Susivienijimas Lietuvių Amerikoje yra visų lietuvių organizacija. Mums rūpi išlaikyti per 94-erius metus išpuoselėtą organizaciją stiprią, didintą ir tas santaupas, kurias jos nariai sudėjo ir tą uždirbtą pelną, kurį geromis investimentais Susivienijimo vadovybė išaugino iki arti keturių milijonų dolerių, kad jie atitektų lietuvių vaikams ir anūkams. Susivienijimas daug ką atliko, ir dar gali atlikti. Bet negali atlikti - negali vieno, būtent kovoti prieš gamtą, kai ji mūsų veteranus vieną po kito pasišaukia amžinam poilsiui... Čia yra visų tragedija. Galim tik organizuoti Susivienijimui tęstinumą. Dėl to ir šaukiuosi į narius, jaunų narių. Ilgainiui jie galės perimti jų tėvų organizaciją ir jų

sukauptą turtą ateities kartoms ir savo vaikams.

Brangūs SLA nariai, tėveliai ir mamytės, o taip pat ir dar nenariai, pasistenkite į mūsų brangią organizaciją įrašyti savo sūnus ir dukras ir kitus jaunuolius! Susivienijime jau dabar turime keturių kartų lietuvių, tebūna nariais ir ateities veikėjais ir penktosios ir šeštosios ir visų kitų ateities kartų lietuvių, mūsų organizacijos, su juo turtais ateities šeiminkai!

Veikdami Susivienijime tarpe 7,000 narių trijuose šimtuose lietuvių kolonijų naujajame pasaulyje jie sau ras daug talkininkų ir gražaus įkvėpimo. Mūsų visų atžalynas dar stipriau pražydės lietuvių dvasioje, veikdamas mūsų organizacijoje, kurios garbės nariai yra, pradendant dr. Jonu Basanavičium, dr. Vincu Kudirka, baigiant vėlesniųjų laikų jų idėjų vykdytojais, nusipelnę lietuvių garbingi lietuvių ir lietuvių.

Mūsų jaunimas padės ne tik Susivienijimui išlaikyti, klestėti, bet padės ir patys sau, nes darbuosis turėdami tūkstančių lietuvių užnugarį.

Kodėl Susivienijimas yra stipresnis už kitas organizacijas? Atsakymas aiškus: jame vietos randa visų isitikinimų, visų religijų lietuvių. Jis savo kultūrinę, meninę, visuomeninę ir politinę veiklą grindžia stipriu saitu. Tas saitas yra nepainomas ryšys, tai fraternalizmas, visokeriopa pagalba savo artimui. Apdrauda, griežtai kontroliuojama valstijų apdraudos departamentų, neleidžia nė vienam centui nubyrti. Štai, kodėl Susivienijimas yra taip senas ir taip stiprus! Dėl to apie Susivienijimą ir reikia jungti visus lietuvius, ypač jaunimą.

Šiuo metu Susivienijimo vadovybė ir organizatoriai vis tebeauga naujų narių, nes tokių palankių ir Susivienijimą įstojimo sąlygų dar niekad jokia kita organizacija nei pats Susivienijimas nėra davęs! Skaitykite mūsų tebevykstančio vėjaus palengvinimus, kurie skelbiami mūsų organe Tėvynėje ir Susivienijimui draugingoje spaudoje bei radijo programose.

Šios mintys tinka visais metu laikotarpiais. Bet jos ypač svarbios, kai Lietuvos nepriklausomybės švenčių proga, stengiamės sustiprinti lietuvių, arba bent stengiamės dirbti ta kryptimi, kad lietuvių nesilpnėtų.

SANDAROS REDAKCIJA
Redaktorius: G. J. Lazauskas
Redakcijos nariai: E. Boreiša (polit.), P. Bružas (techn.).
Skyrių redaktoriai: Janė Bajerčienė (Šeiminkų sk.), Vyta. Širvydas (English Section).

SANDAROS ADMINISTRACIJA
Administratorė: Edita Rimkus
Ekspeditorius: Stasys Dagys
Administracijos darbo valandos: Pirmadienį, Antradienį ir Trečiadienį

10 val. - 12 val. ir 1 val. pp - 6 val. vakare. (kitu laiku, esant svarbiam red. ir adm. reikalui, galima skambinti 312 - 543 - 8198.).

SANDAROS ATSTOVAI
So. Bostone: Inž. Aleksandras J. Chaplikas; Los Angeles - inž. Juozas Ruokis; Detroit - Antanas Norus.

TALKININKAI, kurie norėtų bet kuo prisidėti prie Sandaros darbų, prašomi pranešti red. ir adm. telefonais.

BOSTONO Padangėje

• Lietuvių Radio Valanda "LAISVĖS VARPAS", vedama Petro Viščinio, balandžio 13 d. per Atvelyki, rengia koncertą. Bus paminėta Kristijono Dodelaičio mirties sukaktis.

Programą atliks pianistas - kompozitorius Darius Lapinskas, solistė Laima Lapinskienė ir jų sūnelis smuikininkas Aras Lapinskas. Pirmoje programos dalyje bus lietuvių liaudies dainos, o antrojoje - Dariaus Lapinsko sukurta Tolminkiemio kantata.

• Lietuvių Moterų Klubų Federacijos Bostono klubo susirinkimas su paskaita įvyko kovo 29 d. So. Bostono Lietuvių Piliiečių D-jos direktorių kambaryje.

• Jaunimo Ansamblio "SŪKURIO" tautinių šokių ir muzikos koncertas įvyks BROCKTONE, North Junior High School salėje, gegužės 3 d.

• MOTINOS DIENOS minėjimas bus gegužės 4 d. 3 val. pp. Tautinės S-gos namuose, So. Bostone. Bus ir meno rankdarbių paroda. Rengia LMKF Bostono klubas.

• TAUTOS FONDUI Vasario 16 proga per A. Janušką surinkta 499 dol. A. Januška yra Tautos Fondo įgaliotinis.

• THE BOSTON GLOBE kovo 3 d. įdėjo straipsnį apie mechaniko Juliaus Tamošiūno išradimą. Straipsnį iliustruoja dvi nuotraukos - vienoje ant stogo vėjo malūnai ir saulės energijai rinkti prietaisai, o kitoje - ant automobilio aparatas, kuriuo taupoma energija.

• J. M. PFČIULIS, gyv. Walpole, Mass. vasario 6 d. atšventė savo 91-mąjį gimtadienį. Jis gerai atsimena Sandaros steigimosi laikotarpį ir Sandaros redakcijai yra atsiuntęs kiek atsiminimų bei pasisakymų, kurie netrukus bus atspausdinti Sandaroje. Prieš porą metų jis Sandarai ir kitiems lietuviškiems reikalams yra paaukojęs po stambesnę auką. Jis neseniai atsiuntė savo ir savo draugo Kazio Šimėno prenumeratą.

• Kovo 9 d. Bostone buvo Izidoriaus Vasyliūno (smuokas) ir Vytenio Vasyliūno (piano) koncertas. Publika buvo jau pasiilgusi gražios ir švelnios muzikos.

PER MANO KOŠTUVA

ELEGINĖS NUOTAIKOS

Mitą vergijos
Iš sovietijos
Atvežė svečias "misijonierius".
Pagal rutiną,
Kremliaus doktriną
Užpylė srutų mums už kalnieriaus.

Tautiečiai užia:
- Miels kuniguži,
Už tą pamokslą toki vylingą,
Neobjektyvų
Ir nevalyvų,
Būk tenai laisvės niekam nestinga.

- Nereikia skūstis,
Prieš valdžią pūstis,
Dėl išstremtųjų šiaurėj likimo;
Tik leninizmas,
Jo humanizmas
Tautą apsaugo nuo išnykimo...

- Labai naudinga,
Net ir madinga
Lenino raštai išstudijuoti:
Gintis ir pulti,
O ne papulti,
Bus lengva teisme išlaviruoti.

Skelbė bažnyčioj,
Balių - seklyčioj
Fikcijų, frazių, kvailių idėjų.
Liaupsint sovietus,
Nosį parietus,
Mūsų svetelis nepagalėjo...

Esą: - Klaidinga
Ir neprotinga
Šiauštis prieš valdžią net pavojinga.
Kartėlių pina,
Darną gadina,
Pogrindžio spauda mums yr' žalinga.

Net daros gaila,
Kad tokia traila
Gynė "svetelis" Maskvos barbarą.
Dėl magaryčių,
Žvakėm grabnyčių
Galim sumesti už šitą gerą.

K. Vabalėlis

Mieli SANDAROS skaitytojai ir bendradarbiai!

Skaitytojų ir Sandaros administracijos patogumui, apačioje čia dedame atkarpą, kurią užpildžius prašome prisiųsti Sandaros administratorei p. Editai Rimkienei, kas dar nėra susimokėjęs už laikraštį. Taip pat prašome surasti ir naujų skaitytojų. Už jūsų malonų atsiliepimą ir SANDAROS parėmimą būsim labai dėkingi.

Visos aukos skelbiamos Sandaroje.

Siųsti šiuo adresu: SANDARA, 840 West 33 rd Street, Chicago, Ill, 60608

Siunčiu SANDAROS METINĘ PRENUMERATĄ..... 10 dol.

Siunčiu auką SANDAROS SPAUDOS FONDUI..... dol.
Iš viso..... dol.

(Nuo 1980 m. sausio 1 d. Sandaros prenumerata metams \$ 10.)

MANO PAVARDE.....

ADRESAS:.....

KAS NAUJO CHICAGOJ

ir mūsų lietuviškose apylinkėse

Velykos — Laisvės pavasaris — Viltis į Lietuvos prisikėlimą

Velykos arba Pavasario šventė atsirado labai seniai, tuo laiku, kai žmonės pradėjo apdirbinėti žemę, auginti javus ir daržoves.

Ypatingai ryšku tose srityse, kur klimatas nėra vienodas, kur žiema būna ilgoka, o po jos seka pavasaris ir vasara.

Mūsų protėviai, prieš trejetą tūkstančių metų Baltijos pakraščiuose, rado jau nusistovėjusį klimatą ir turtingą augmeniją. Jie anksčiau už kitus ėmėsi žemdirbystės.

Mūsų protėvių apgyventame krašte gamta buvo nepaprastai graži, o žemė derlinga. Nenuostabu, kad senovės lietuviai pamilo puošniuosius miškus, čiulbančius paukštėlius, sriauņas, medžiais apaugusias upes ir ežerus.

Bet ne visada gamta buvo pasipuošusi, ne visada ji žaliavo ir teikė vaisius.

Užėjus rudeniiui, medžių lapai pageltonuodavo ir nukrisdavo. Malonūs paukštėliai išskrisdavo į kitus kraštus, žemė pavirsdavo į gruodą ir pasidengdavo sniegu.

Saulutė - močiutė irgi nuslinkdavo žemyn ir kur tai pasislėpdavo. Užeidavo ilga ir sunki žiema.

Žmonės senovėje daug daugiau priklausė nuo gamtos malonių, negu mes. Žiema slėgė daug sunkiau negu dabar. Todėl nenuostabu, jei

pirmieji pavasario reiškiniai buvo sutinkami džiaugsmingai ir net su tam tikromis apeigomis.

Šiame pavasario sutikime ir sveikinime glūdi visa dabartinių švenčių prasmė. Grįžta mieloji saulutė, tirpindama sniegą ir ledus. Atbundanti gamta nusikrato savo engio ir atgauna laisvę. Šviesa laimi ir triumfuoja.

Šį peršilaužimą ir pavasario atėjimą mūsų protėviai atžymėdavo ne vien tikibinėmis ceremonijomis, bet ir pasilinksminimais, vaišėmis, sveikinimais. Ta proga išgerdavo nemažai alučio, midaus.

Jaunimas vaikščiodavo iš vienos sodybos į kitą, dainuodami ir sveikindami kits kitą.

Šių švenčių proga pasireiškia žmonėse optimizmas, pasitėkėjimo nuotaika.

Regimas šviesos laimėjimas padrąsina kūrybinį darbą, skatina kovoti su priešingumais ir gyvenimo sunkenybėmis.

Ši Velykų švenčių ypatybė pasiliko gyva ir mūsų laikuose. Šiandien, kai tamsybės pajėgos uždengė ir prispaudė tiek daug kraštų ir milijonus žmonių, viltis į šviesos laimėjimą, į laisvės pavasario atėjimą, pasilieka stipri ir nenugalėta.

Šiuo žvilgsniu Velykų šventės suteikia mums naujo įkvėpimo, naujos vilties į Lietuvos prisikėlimą.

CHICAGOS BALFO APSKRITIES VALDYBOS RINKIMAI

Kovo 23 d. Šaulių namuose, metiniame susirinkime, kuriame dalyvavo 115 Balfio skyrių delegatų, išsirinko apskrities valdybą 1980 metams.

J. Mackevičius, einantis pirmininko pareigas, vietoj dël sveikatos atsisakiusio pirm. V. Šimkaus, atidarė susirinkimą ir pagerbė mirusius balfininkus.

Po to pakvietė į prezidiumą pirmininkauti: K. Bružą, sekretoriauti p-lę E. Vilimaitę ir kun. A. Trakį.

Išrinkta nauja valdyba: B. Andriukaitis, G. Giedraitytė, J. Jasaitis, K. Janušas, J. Mackevičius, Rožanskas, Seičikas, St. Vanagūnas ir K. Repšys. Kandidatai: Kasparienė ir Lapinskas.

Revizijos komisija: J. Jokubka, K. Povilaitis ir J. Skeivys.

Toliau buvo pranešimai ir sumanymai. Po susirinkimo vyko kavutė.

Juozas Skeivys

Kovo 20 d. Tautinėse kapinėse Čikagoje palaidotas Pranas Budvytis, garbingas lietuvis patriotas. Koplyčioje kalbėjo Pleškys, o prie kapo Bagdžius.

Linksmų Velykų Švenčių Linki

Visiems nuotaikingų Velykų švenčių linki

BENEDICT S. JURENAS
Certified Public Accountant
ir žmona
STELLA B. JURENAS

4720 So. Hamlin Ave
CHICAGO, IL. 60632

SANDAROS ŠTABUI LINKIU LINKSMŲ
VELYKŲ ŠVENČIŲ
IR SĖKMINGO DARBO

Teodora Kuzienė

SANDAROS RED. IR ADMINISTRACIJA
visiems skaitytojams ir bendradarbiams
linki nuotaikingų Pavasario švenčių -
LINKSMŲ VELYKŲ!

Apdraudy Agentūra

Tel.: 778-2233

Bell Realty & Base Ins. Agency

Juozas Bacevičius
VALANDOS
Kasdien 9 - 8 val. vakaro
Šeštadieniais ir sekmadieniais
9 - 4 val. po pietų

6529 So. Kedzie Ave.

- Chicago, Ill. 60629

SOPHIE BARCUS RADIO ŠEIMOS PROGRAMOS

ALDONA ir dukra SOFIJA DAUKAI

IŠ WOPA 1490 KIL. AM

Lietuvių kalba: kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 4:00 - 4:30 val. po piet
Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto.

7159 South Maplewood Avenue

Tel.: HEmlock 4-2413

CHICAGO, ILLINOIS 60629

ŠIMAITIS REALTY

INSURANCE • INCOME TAX • NOTARY PUBLIC

2951 W. 63rd Street

CHICAGO, Illinois 60629

Office — 436-7878
Res. 476-5633

VLADAS SIMAITIS, J. D.
Registered Broker

BIRŽELIO 8 DIENĄ IVYKS SANDAROS
PAVASARINIS POBŪVIS - GEGUŽINĖ

Lietuvos Vyčių salėje ir darže,
2455 West 47th Street, Chicagoje
Kviečiame visus su draugais gausiai dalyvauti

LENKŲ SPAUDA APIE LIETUVOS IR
PABALTĖJO VALSTYBIŲ REIKALUS

LENKŲ EMIGRANTŲ SPAUDA dažnai rašo apie dabartinę okupuotos Lietuvos padėtį pabrėždama mūsų siekimą nusikratyti komunistų jungu. Londone leidžiamas Dziennik Polski, rašydamas apie Pabaltijo respublikose didėjantį pasipriešinimą okupantui, pabrėžia, jog ligi šiol tokio pasipriešinimo centras buvo Lietuva. Tačiau jis vis labiau ryškėja ir kitose respublikose.

Lai kraštis mini estų universiteti- niam mieste Tartu perieitų metų Kalėdų švenčių metu įvykusią demonstraciją, dalyvaujant spontaniškai susibūrusiems 400 studentų prie uždegtų žvakių giedojusių religines ir patriotines giesmes. Tartu suimtas prof. Juri Kukka, buvęs šio universiteto profesorius, vienas įžymiųjų estų laisvės kovotojų.

Tie įvykiai, esą, yra padariny s perieitų metų rugpiučio mėnesį viešai paskelbtos Pabaltijo respublikų laisvės kovotojų bendros deklaracijos, reikalaujant atšaukti 1939 metais pasirašytą Molotovo - Ribbentoro suokalbį, kurio autorium buvo liūdno atminties žmonių nusikaltėliai Hitleris su Stalinu. Kaip žinoma, šiedu sėbrai dalinosi Europos žemėmis, kurios jiems nepriklausė.

Chicagoje baigėsi garsioji byla John Gacy, kuris buvo teisiamas už homoseksualinius veiksmus ir nužudymą 33 jaunuolių. Žudikas teismo pripažintas kaltu ir jam grėsia mirties bausmė elektros kėdėje. Illinois valstybėje yra dar 22 nusikaltėliai, pasmerkti miriop.

CHICAGOS LIETUVIŲ TARYBOS
METINĖ KONFERENCIJA

Chicago Lietuvos Taryba šaukia metinę darbo konferenciją, kuri įvyks š. m. balandžio 13 d. 2 val. pp. Lietuvių Šaulių S-gos Namuose, 2417 W. 43rd Str.

Lietuvių organizacijos ir visuomenė kviečiamos gausiai joje dalyvauti.

DĖMESIO! DĖMESIO!

1980 m. balandžio 26 d., šeštadienį, 7 val. v. Švč. Mergelės Marijos Gimi-mo parapijos salėje, 6812 S. Washtenaw Ave., Chicago, Ill. (R) Lietuvos Bendruomenės Marquette Parko Apylinkė ruošia VAKARĄ - JUOKAI IKI AŠARŲ.

Vakaro programą atliks iš New Yorko atvykstantys visų mėgiamas ir laukiamas aktorius humoristas VITALIS ŽUKAUSKAS

Po programos bus tęsiamas pabendravimas prie gardžios šiltos vakarienės, atgaivos ir, pamiklinant kojas, grojant nuotaikingai KOSTO VENC-KAUS orkestro muzikai.

Dalyvavimo auka asmeniui 10 dol. Kvietimų reikalu skambinti- 737-1286.

Didžiausias Kailių Pasirinkimas!

PAS VIENINTELĮ LIETUVŲ KAILININKĄ, CHICAGOJE

Įstaigos: 263-5826
Namų: 677-8489

NORMANĄ BURŠTEINĄ
185 No. Wabash Avenue
second floor
Chicago, IL 60601

Jonas Kreivėnas,
Sibiro kankinys

"LIETUVOS AIDŲ" RADIO PROGRAMOS
SUKAKTUVINIS BANKIETAS

Pakvietimai gaunami "Lietuvos Aidų" Radio Programos būstinėje, 2646 West 71st Street, Chicago, Ill. Tel. 778-5374, taip pat ir "MARGINIUOSE", 2511 West 69 Str.

Savo dalyvavimu prisidėsite prie programos išlaikymo.

"LIETUVOS AIDŲ" RADIO PROGRAMOS KETURIŲ METŲ

sukaktuvinis banketas

1980 M. GEGUŽES MĖN. 17 D., ŠEŠTADIENĮ, 6:30 VAL. VAK.
ŠAULIŲ NAMUOSE, 2417 W. 43rd STR., CHICAGO, ILL.

Programoje:

JAUNŲ TALENTŲ PASIRODYMAS, KARŠTA VAKARIENE,
DOVANŲ PASKIRSTYMAS. GROS VENCKAUS ORKESTRAS.

Auka \$12.50 asmeniui.

SVEIKATA BRANGUS TURTAŠ

VĖŽIO LIGA PROGRESUOJA

Šiandien darbo žmogų kankina be atvangos įvairios ligos ir industriniai apsinuodijimai. O kur gi dar ir visos kitos įvairios bėdos, rūpesčiai, nuovargis ir baimė prieš sunkaus darbo nesantariškose darbovietėse. Tas viskas turi labai daug įtakos ir vėžio ligai prasidėti formuotis ir plėstis.

Žmogus peržengęs pusę gyvenimo eigos turėtų būti daug atsargesnis su savo mityba. Mažiau naudoti gyvulinės kilmės proteidų, o daugiau augmeninės, vengti riebiųjų ir pikantiškų valgių, įvairių alkoholinių gėrimų ir tabako - cigarečių.

Vėžio augliai yra dvejojai: piktieji ir nepiktieji. Piktieji augliai auga labai greitai, nes jie atsiranda dar esant jaunatvėje. Būtinai pasakyti, jog piktieji augliai nėra pagydomi.

Piktieji vėžio augliai auga išoriniuose ir vidiniuose kūno audiniuose ir organuose. Jie auga gomuryje, ryklėje, ant liežuvio, ant lūpų ir dantų dančenų. Taipgi jie auga ir skrandyje, krūtyse, plaučiuose, gimdoje, storos žarnoje ir taip toliau.

Šie vėžio augliai auga labai pamažu ir laiku pastebėti ir pašalinti, tai žmogus gali gyventi be didelio rūpesčio. Bet jiems išbrovus gilyn į sveikus kūno audinius bei organus, tuomet esti blogai.

Jeigu žmogus būtų apdairesnis ir daugiau rūpinęsi savo sveikata, jis būtų laisvesnis ne tik nuo vėžio, bet ir nuo kitų ligų, kurios jį be galo tebekankina.

Žmogus pajutęs negerumą vidurių mašinerijoje, turėtų kreiptis pas gydytoją patikrinti negerumo priežastį. Suradus ligą visomet esti geresnis ir sėkmingesnis jos gydymas.

Kiekvienas sulaukęs senesnio amžiaus, turėtų naudoti daugiau augmeninės kilmės proteidų, kurie esti lengviau suvirškinami, o kartu ir negamina tiek daug nuodingųjų rūgščių.

Beje, gausus gyvulinės kilmės proteidų naudojimas suardo vidurių virškinimo mašineriją ir viso kūno ląstelės pasineria nuodingųjų atmatų skysčiuose.

Dr. S. Brown iš Mount Sinai ligoninės, gydytojų suvažiavime, Chicagoje, pasakė štai ką: - Nuo sintetinio estrogen vartojimo laike neštumo, vienas milijonas moterų bus gimdos vėžio aukomis. Jis sakė, kad moteris turi daryti patikrinimus 3 ar 4 kartus į metus dėl apsaugos nuo vėžio ligos gimdoje. Patikrinus 528 moteris, vartojusias estrogen laike neštumo, 91 procentas jų turėjo pradines žymes formavimosi vėžio ligos. Moterų amžius buvo tarpe 18 ir 25 metų.

Būtinai pasakyti, jog vėžio ligos priežastį tyrinėtojai per paskutinius kelis metus veikia nepadarė pažangos.

Ar bus kada nors vėžio ligos priežastys tikrai nustatytos? Ar bus kada nors ateityje vėžio liga pagydoma? Tai problematinis klausimas. Tam klausimui atsakymą ir antikinės gadinės mokslininkai bei filosofai ieškojo bet nesurado!

Būtų gerai, jog žmogus pajutęs vidinį virškinimo organų negerumą, arba pastebėjęs išorinį ant odos apgamą, karpą ar mažą augelį, tuojau kreiptųsi pas gydytoją dėl patikrinimo, ar auglys yra pavojingas ar ne.

Būkime atsargesni, o tuomet bus mažiau progų vėžio ligai prasidėti!

Dr. A. J. G u s e n a s

MUENCHENO (Vak.Vokietijos) iauimo tautinių šokių grupė "RATUKAS".

Vadovė: Alina Grinienė (antroje eilėje - viduryje).

Tautinių šokių grupė "Ratukas" dalyvavo Seštojoje Lietuvių Tautinių Šokių Šventėje, Chicagoje, liepos 6 d.

(Nuotrauka - J. Jurkonytės).

ŠEŠTOJI LIETUVIŲ TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENTĖ įvyks š.m. liepos 6 d. 2 val. pp. International Amphitheatre, Chicago, Ill. Dalyvaus 60 grupių, apie 2300 šokėjų.

BILJETŲ INFORMACIJA:

Bilietai gaunami Vaznelių Gifts International krautuvėje, 2501 West 71 st Str., Chicago, Ill. 60629, tel. 312 - 471 - 1424.

Bilietų kainos: ložėje \$ 20.00, mezzanine \$ 14.00, \$ 12.00, \$ 9.00 ir \$ 7.00. Balkone - \$ 15.00, \$ 12.00, \$ 9.00, \$ 8.00, \$ 7.00 ir \$ 4.00.

Bankietas bus tą pačią dieną 7 val. vak. Condesa Del Mar, 12220 So. Cicero Ave. Alsip, Ill. Bilieto kaina \$ 18.00.

Stalai po 10 žmonių. Bilietus užsakant paštu, čekius rašyti: Lithuanian Folk Dance Festival.

Ženkliuko projektas: dail. A. SUTKUVIENĖS

jo. Į kolchozą suvarytas Lietuvos žemdirbys turi dirbti pusvelčiui, kad atvykstančiam iš laisvo pasaulio sveičiui stalai būtų apkruti gėrybėmis. Darbininkui, gi, paduotuvėje tik alkūnės ir pusnagės belieka.

Lietuvą reikia lankyti praktiškai, be palydovų, matyti taip, kaip tikrovė yra. Važiok traukiniu iš Minsko iki Maskvos, matysi žemlankas, kur darbo žmogus gyvena, niekas tau nieko nepadarys. Klausk, kiek sumokėjo už paimtą ūkį, kur naujakuriai paliko. Juk tiek daug aplėšimo reformų vykdė - apie tai reikia kalbėti. Tokiu būdu priminsim okupantui, jog jie meluoja, mulkina svečius su apkrutu stalu Vilniuje ir Minske.

Tikroji režimo sistema nieko nenuveikė, Paleckis jau iškeliavo į pažadėtą "komunizmą", o Lietuva paliko terbine.

Gerbiama "Sandara", Lietuva ilgisi atimtų laukų, nuosavybės - nyksta. Žmogus be natūros baisyje ir skaudžio sistemoje. Jau kūdikis turi įgimtą nuosavybės jausmą, saugoja rankutėje savo saldainį, o mėgink atimti - verkia. Taip ir žmogus sukaustytas savo daiktų ilgesio sunkiai kenčia ir nyksta.

Taikos pasaulyje niekad nebūs, kol svetimas turtas panaudojamas socializmui. Taika bus tik tada, kai žmogus bus laisvas, galės jam nepatinkantį kraštą, sistemą laisvai apieisti.

Jadvyga Viluckienė
2.3.80, - Vakarų Vokietija

RED. PRIERAŠAS: Laiško autorė, vyr. amžiaus, yra gyvenusi okup. Lietuvoje, tik vėliau atvykusi į Vak.Vokietiją. Nepriklausomos Lietuvos laikais Sandaros laikraščio buvo siuntinėjama į Lietuvos kaimą keli šimtai egzempliorių. Laikraštis eidavo iš rankų į rankas. Esame dėkingi laiško autorei - ilgametei Sandaros skaitytojai už šį malonų atsiliepimą.

BOIKOTUOKIME OKUPANTO RUOŠIAMĄ 40 METŲ PAVERGTO LIETUVOS JUBILIEJŲ

Paskutiniu metu visą pasaulį sukrėtė Maskvos Raudonosios imperijos grobuoniška ekspansija, kuri sudarė pasaulio taikai pavojų. Jau po Antrojo pas. karo Maskvos nepasotinami norai yra išplėsti visame pasaulyje komunistinę imperiją ir įvesti diktatūringą santvarką.

Nemažai turėjome ir turime gyvų pavyzdžių, kiek Maskva po Antrojo pas. karo užgrobė taikių ir kultūringų demokratinių valstybių ir tautų, tame skaičiuje ir mūsų tėvynę - Lietuvą ir kitus Pabaltijo kraštus. Kaip grobė anksčiau, taip grobia ir šiandien taikingas valstybes ir tautas. Pavergtas tautas aplėšė iki elgetos lazdos ir tarbos. Jas paverčia panaisiais vergais savo interesų naudai. Bataikina okupuoti valstybių suverenitetus ir grobuoniškai eksploatuoja jų valstybių turtus iki paskutinio gramo. Gaila, kad Vakarų pasaulis taip ilgai "snaudė" ir nematė, kas dedasi pasaulyje iki šių dienų. Gal nenorėjo matyti, kaip Maskvos raudonasis "aras" drasko ir grobia valstybę po valstybės, pavergia nieku nekaltas milijonais gyventojų skaičiuojamas

tautas, jas negailestingai engia ir išnaudoja.

Tik dėl Afganistano okupacijos, pasaulio valstybių vadovai "prasnūdo" ir pamatė, kad gresia ir jų valstybėms toks pat pavojus, kaip ir okupuotom - pavergtom valstybėm. Tik dabar ėmėsi, kad ir švelnių priemonių prieš Maskvos agresorių nors kiek pristabdyti ar sustabdyti grobuoniškus ėjimus.

Pirmoji - JAV griebsi sankcijų prieš agresorių ir ragino Laisvojo pasaulio valstybes prisidėti prie JAV-bių siūlomų sankcijų: boikotuoti Sovietų S-gą, o ypatingai Maskvoje ruošiamą olimpiadą. Dauguma laisvojo pasaulio valstybių pritarė Amerikos siūlymui. Tam pritarė ir kelios komunistinės orbitos valstybės.

Tuo pačiu reikalu pasisakė ir išeivijos lietuvių organizacijų veiksniai: Vlikas ir Altas, ragindami ir išeivijos lietuvius susilaikyti nuo važiavimo į okup. Lietuvą ir jungtis prie bendro boikoto, palaikyti JAV-bių politikos liniją, protesto ženklan, o ypatingai šiais metais, kada okupantas ten ruošia 40 metų Lietuvos pavergimo jubiliejų.

Graudu ir gaila, kad mūsų išeivijos kai kurių organizacijų vadovai, apsaugę vadovybių "manija" nesiorientuoja ar nenori teisingai orientotis dabartinėje politinės padėties arenoje. Ne taip seniai per radijo ir spaudą Pas. LB-nės ir PL. JS-gos vadovai išleido savo pareiškimą, kuriame kalbama: "Kad Maskvos olimpiadą boikotuokime, o į okup. Lietuvą važiokime." Kuo-

(nukelta į pusl.4)

ATVIRAS LAIŠKAS

TSRS VYRIAUSYBEI

Laikau reikalinga pranešti Jums apie savo išstojimą iš Sovietų pilietybės. Aš gimiau nepriklausomos Lietuvos Respublikos teritorijoje, Biržų mieste, 1938 metais, dveji metai prieš jos okupavimą, įvykdytą Sovietų kariuomenės. Sovietų pilietybė buvo man pristata prievartos keliu, neteisėtai. TSRS teritorijoje gyvenau tik kaip politinis kalnys, kalnimas Mordavijos lageriuose 1957 - 1962 metais.

Šiuo metu atsidūriaus laisvoje šalyje, kuri nepripažįsta Lietuvos inkorporavimo į TSRS sudėtį. Man prašant, Lietuvos Generalinis Konsulas New Yorke išdavė man Lietuvos užsienio pasą.

Šiandien, kai Leonido Brežnevo klika vykdo vieną nusikaltimą po kito, šturksčiai pažėdinėdama ne tik atskiro žmogaus, bet ir ištisų tautų teises, kada sovietinė kariauna siaučia Afganistane, o geriausiai mano tautos sūnūs kankinami sovietų kalėjimuose - "PRIŠLI SROKI"(kaip sako puikusis Jūsų tėvynainis A.Solženicynas). Atėjo laikas ir man pasakyti tai, ką teko nutylėti per ilgai.

Aš atvirai ir kategoriškai pareiškiu apie savo atsisakymą kaip nuo TSRS pilietybės, taip ir nuo bet kokių kitokių ryšių su Sovietų valstybe bei jos institucijomis.

(Vertimas iš rusų kalbos)
Leonardas Gogelis

Čikaga,
1980 m. kovo 10 d.

IŠ PAVERGTO LIETUVOS

LAIŠKAS

Viename laiške, atvežtame iš okupuotos Lietuvos, rašoma: "Pereitą rudenį turėjau didelį nuostolį. Turėjau vieną oškutę ir tą pačią girtas traktoristas suvažinėjo. Verkiau tris dienas, nes nė mėšos gabaliuko negavau. Oškutę trakto - ristas visai į žemę sumalė. Aplamai, pas mus girtavimas labai paplito, vis vodkos bonka kišenėje. Aldonutė mokinasi Vilniuje, virimo ir kepimo kursuose. Aš jai sakau, iš kur tu virsi ir kepsi, ar iš molio? Ji sakė, kad ir lietuviukai iš Amerikos atvežti mokinasi Vilniuje. Aš tai griebiausi už galvos, ar jūs ten sudurnavojojote? Ar galvos perkaito iš gero gyvenimo? Juk čia pas mus nuo pirmo skyriaus mokyklose dergia buvusių Lietuvos santvarką. Kad jūs ten visi badaujate ir neturite darbų. Ji sakė, kad iš jūsų padangės atvažiuoja ir dar mingus sako, tai aš pagalvojau, kad ir pas jus yra gerų paukščių, nes mitingus sakti turi būti labai ištikimas tėvi. Klausiu apie Vaclovą Daunorą - jis yra paruoštas ne mums, bet užsienio propagandai. Mes jo dainų negirdime. Jo partarėjai ir palydovai yra baigę specialius kursus patėvio mieste ir apdovanoti žvaigždėmis ir medaliais. Aš nieko nebijau, nes esu be sveikatos ir turiu sakti tiesą. Bučiuoju ir nepamiršk tėvų žemės." 1980.2.4. P.

LAIŠKAI LAIŠKAI LAIŠKAI

Sandarai

ILGAMETĖS "SANDAROS" SKAITYTOJOS LAIŠKAS IŠ VAK, VOKIETIJOS

Skaitydama "Sandarą" laikraštį, matau apie 1918 metus, kada pradėjo šis laikraštis į Lietuvą keliauti. O dabar kaip yra? VLIKo seimas ragina viso pasaulio lietuvius aktyviai dalyvauti veikloje, bet kaip? Skaitau jūsų mintis, lyginu su Lietuvoje, neįmanoma. Ten žmonės nori atsikratyti dainos, kuri nesuprantama, nori artimųjų laišku sulaukti, kvietimų į laisvą pasaulį apsilankymui. O ką mes atsakome Lietuvai? Patys bėgame į Vilniaus ar Minsko kiemą, ten turime laukti savo giminių, artimųjų, kuriuos leis kalbėtis, o sena motina palieka ma prie lazdelės ir negali savo giminių Vilniuje aplankyti.

Laisvojo pasaulio lietuvi, keliauk per Lietuvą basomis, batų ant pečių persimėtę. Taip senųjų carų laikų Amerikos lietuvis-svečias, atvykęs neieškojo, kur stalai apkruti, o žiūrėjo, kur bakūžė samana, nes ji buvo sava. O dabar nuvykę į Vilnių ar Minską, sako - "Tėvų žemę apilankiau". Bet juk tai netiesia, tėvų žemė jau daug dešimtmečių yra atimta su galvijais, su namais, nei kapeikos nemokė-

ŠEIMININKĖMS

Redaguoja
Janė Bajerčienė
871 East 4th St.
So. Boston, Mass.
02127

OBUOLINIS PYRAGAS

- 3 puodukai miltų
- 1 šaukštukas riebalų
- 2 svarai obuolių
- 1 puodukas razinkų
- 1 šaukštukas alyvos
- 1 1/2 šaukštuko džiovėsėlių
- 2 puodukai cukraus
- 1 šaukštukas druskos
- 1 1/2 puoduko šilto vandens

Sumaišyti kartu miltus, alyvą, druską, cukrų ir supilti šiltą vandenį. Padaryti tešlą ir paminkyti 10 minučių. Suspausti ją bliūde į apskritą rutulį ir pridengti. Dabar nulupti obuolius ir plonai juos supiaustyti. Pakepinti riebaluose džiovėsėlius. Tegul tešla pastovi apie valandą laiko. Paimti baltą staltiesę, patiesti ją ant stalo ir pabarstyti miltais. Padėti ant jos tešlą ir iškočioti labai ploną blyną: ištempti jį pirštais iki tešlos pasidarys tiek plona, kad matysis per ją kiaurai, bet neperplėšti. Ant to blyno sudėti džiovėsėlius ir išlyginti juos. Ant džiovėsėlių sudėti obuolius, ant jų razinkas ir viską apibarstyti cukrumi. Dabar užlenkus galus, susukti blyną į rutulį. Ištempti keptuvę riebalais ir padėti pyragą, bet imti jį taip, kad neperlūžtų. Užpilti truputį ištirpinto sviesto, kad pyragas būtų sulcingas. Įdėti į karštą krosnį. Po kelių minučių karštį sumažinti iki vidutinio. Tegul kepa 45 minutes. Paskui apibarstomas cukraus milteliais.

SPINATAI SU GRYBAIS IR SŪRU

- 2 svarai špinatų
- 1 svaras grybų
- 4 storos riekutės kumpio
- 2 kiaušinių tryniai
- 1 šaukštas sviesto
- 1 puodukas šveicariško sūrio
- 1 citrinos sultys

Pavirinti špinatus sudytame vandenyje 5 min. ir nusunkti. Paspirginti svieste supiaustytus grybus, pasūdyti juos ir išpausti truputį citrinos sunkos. Sumaišyti juos su špinatais. Ištempti sviestu gilia keptuvę ir sudėti visą mišinį. Dabar padaryti baltojo soso iš sviesto, miltų ir pieno, įsukti du trynius, pasūdyti pagal skonį ir pabarstyti pipirų. Užpilti šiltą sosą ant mišinio keptuvėje. Sutarkuoti šveicariško sūrio kiek patinka ir uždengti juo špinatų mišinį keptuvėje. Pakepinti orkaitėje apie 20 min., kad gražiai pagelstų.

ENGLISH section

Letters Lithuanians cannon fodder for Soviet foray

Messages are coming from Lithuania that coffins from Afghanistan are arriving in that Baltic country with bodies of young Lithuanians killed in Asia. The Soviet Union, which for four decades has held Lithuania under oppression, is mobilizing Lithuanian young people and sending them with Moscow's troops

for its colonial aggression. This is another way in which Moscow is annihilating representatives of the minorities—deporting them to distant Asian regions for its imperialist wars.

The Rev. Joseph Prunskis
Lithuanian American Council

Chicago Sun-Times, March 20, 1980

A LEGACY... THE CHICAGO LITHUANIAN WOMAN'S CLUB

With the death of ONA STANKUNAS on March 15, 1980, all the founders of The Chicago Lithuanian Woman's Club have gone to their eternal rest. It seems appropriate, therefore, to share a bit of history of the club as it was written by ELIZABETH SATKAUSKAS after she became too ill to attend meetings, but still had the energy and desire to relate the following story which she entitled HOW THE CHICAGO LITHUANIAN WOMAN'S CLUB WAS FOUNDED.

"One morning, the first week of April, 1923, ONA KIRAS came to my house with a letter addressed to the Lithuanian Alliance # 208 First Woman's Lodge. ONA KIRAS was the treasurer and I, Elizabeth Satkauskas was the financial secretary. This letter said that Mrs. SLEZEVICIENE, wife of a Lithuanian Free Diplomat was coming in two weeks to raise funds for the Orphans of Free Lithuania. She wondered if our 208 Lodge would help. Our Lodge had no money, for as soon as we raised any money we mailed it to Lithuania. So we had to think fast.

We decided to form a committee of seven women: MARTHA ELIAS, ONA KIRAS, ONA BERZINSKI, ANTOINETTE NAUSEDA, SUSANA SLAKIS, ONA STANKUNAS and ELIZA-

BETH SATKAUSKAS. Then we called the Blackstone Hotel and told the manager that we wanted the Grand Ballroom to raise money for our Free Lithuanian Orphans at a luncheon on a certain date. He told us that the date was open. Then we called the other five ladies on the committee and told them our plans in brief. ONA KIRAS asked the five ladies to come to her house the following day at twelve o'clock. We prepared the luncheon. The following day they came on time. They were willing when Ona and I told them that they should call their friends, relatives and anybody else who was interested in Free Lithuania. We told them the date and asked them to call as soon as they had several names. Our telephones were ringing from morning to night.

The day came and the Grand Ballroom was packed. Every table was occupied. While the ladies were eating, we, the Seven Committee Members were collecting the money. After we told the ladies how much money was collected, in about ten minutes the Grand Ballroom was empty. We could not stay there, so we seven ladies walked down Michigan Avenue to the Wrigley Building. There was a B/G Sandwich Shop there and it was empty and we were hungry! We had a triple deck sandwich and all the coffee that we could drink. (First cup was ten cents, the rest free.)

LIABILITY OF OFFICERS AND DIRECTORS OF CORPORATIONS

(THE NEW LAW OF THE STATE OF ILLINOIS)

"A new Section 44a has been added to the Business Corporations Act 33 by an Act 34 that became effective January 1, 1980.

This new law has been enacted by the legislators of the State of Illinois whereby it makes an officer or director of a corporation who either gives or receives any bribe, kickback or other like payment or thing of value liable to the corporation for treble damages to be based on the aggregate amount given or received, plus attorneys' fees.

The new section goes on to provide that a criminal conviction of a director or officer is deemed prima facie evidence of his liability under this section."

Any person serving as a Director or Officer should study the constitution and by laws of his or her corporation. If a corporation does not have a constitution or by laws it would be advisable to decline the post. It is the responsibility of the director or officer to be familiar with and follow the law.

Many small businesses or organizations name officers and directors without their knowledge; their names are used for convenience as a rubber stamp. This practice creates great problems for the future of the organization.

Our lawmakers anticipated economical crisis and our present recession affects all of society. In reading the Chicago Law Bulletin, which registers all new litigations, I find that bankruptcy cases number between 100 and 150 per day. This would indicate that recession is here to stay.

Charles P. Kal

NEW PUBLICATIONS ON LITHUANIA IN ENGLISH

- Bourdeaux, Michael. LAND OF CROSSES: THE STRUGGLE FOR RELIGIOUS FREEDOM IN LITHUANIA. 1939-79. Devon (Gt. Brit.): Augustine Publishing Co., 1979. 339 p. L 3,-.
- Vardys, V. Stanley. THE CATHOLIC CHURCH, DISSENT AND NATIONALITY IN SOVIET LITHUANIA. Boulder, Colo.: East European Quarterly; New York: distributed by Columbia University Press, 1978. xiii, 336 p.
- Tamošaitis, Antanas and Anastasia. LITHUANIAN NATIONAL COSTUME. Toronto: Lithuanian Folk Art Institute, 1979. 256 p., illus., col. plates. ca \$25.00.

Then and there we decided that we needed another Woman's Club! The object of this club shall be: Philanthropic and Social. We took no notes. Ona Stankunas and I are still here."

NOTHING IS IMPOSSIBLE, WITH GOD'S HELP EVERYTHING IS POSSIBLE.

(Signed) Elizabeth A. Satkauskas
Feb. 11, 1975

- Skrupskelis, Alina, ed. LITHUANIAN WRITERS IN THE WEST: AN ANTHOLOGY. Chicago: Lithuanian Library Press, 1979. 387 p. \$ 20.00
- CHRONICLE OF THE CATHOLIC CHURCH IN LITHUANIA. No. 35. Nov. 16, 1978. A translation of the complete Lithuanian original. Tr. by Vita Matusaitis. Ed. Rev. Casimir Pugevicius. Brooklyn, NY: Lithuanian R.C. Priests' League of America. \$ 1.00 each issue.
- THE VIOLATION OF HUMAN RIGHTS IN SOVIET-OCCUPIED LITHUANIA. A report for 1978. (Published since 1972) Glenside, Pa.: Lithuanian American Community. 200 p. ill. \$ 5.00
- Prunskis Juozas. LITHUANIA'S JEWS and THE HOLOCAUST. Chicago: Lithuanian American Council, 1979. 48 p. \$1.00.
- Kaslas Bronis J. THREE SECRET PROTOCOLS: THE LITHUANIAN STRIP IN SOVIET-GERMAN SECRET DIPLOMACY, 1939-1941. Pittston, Pa.: Euramerica Press. /22., map./
- SUPREME COMMITTEE FOR THE LIBERATION OF LITHUANIA. Brooklyn, NY: Lithuanian National Foundation, Dec. 1979. 12 p., map.
- The last two pamphlets can be received free from ELTA Information Service: 1611 Connecticut Ave. N.W. Suite 2, Washington D.C. 20009. (Please enclose 15 cts. mail stamp for each.)

NEGALVOJIMAS, AR SAMONINGA PRIEŠNACIONALINĖ VEIKLA?!

BIRUTĖ KEMEŽAITĖ

(Tęsinys)

NAUJA PRIEMONĖ LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBEI IŠDUOTI

Dar vienas kolaboracinės veiklos pavyzdys, 1980 m. vasario 23 d. "Draugas" idėjo beveik ketvirtį puslapio apimantį "Baltic tours" skelbimą, raginantį vykti į okup. Lietuvos tautinių dainų ir šokių šventę, kuri, kaip "Tiesa" pabrėžia, bus ruošiama Lenino gimimo 110-osioms metinėms ir Lietuvos 40 metų okupacijai paminėti. Štai kaip Lietuvos KP CK sekretorius L. Šepetys "Tiesoje" tas dvi sukaktis poetiškai sulieja. Cituoju: "Tam naujus impulsus suteikia ruošimasis deramai sutikti Komunistų partijos ir pirmosios pasaulio socializmo valstybės įkurėjo, didžiojo Lenino gimimo 110-ąsias metines, marksizmo-leninizmo šviesa nutvieks Tarybų valdžios atkūrimo Lietuvoje 40-metį". Štai, už Judo graši, už mokęstį gautą už skelbimą "Draugas" Baltic tours skelbimu kursto išeivius vykti ir kartu su okupantu paminėti savo tėvynės ir tautos pavergimą?! 1980 m. kovo 20 d., skelbimus raginančius vykti į okup. Lietuvą idėjo "Tėviškės žiburiai" ir net tautininkų "Dirva". Be abejo, jį bus idėję ir kai kurie kiti laikraščiai.

Tačiau dar neviskas, 1980-III-5 d. "Drauge" Kviklys rašo: "Šių metų viduryje mes minėsime labai skaudžią ir nemalonią sukaktį - 40 metų, kai Lietuva neteko savo nepriklausomybės bei laisvės ir tapo sovietinių rusų kolonija". Jūs matote, Lietuva Kvikliui jau nėra okupuota, ji kažkokių būdu pati nustojė, prarado nepriklausomybę ir pasidarė rusų kolonija. Kas tie "mes"? Jis ir Komunistų partija paskelbusi tą minėjimą, ar Kviklys mėgina kalbėti už visą išeiviją? Jeigu išeiviai lig šiol neminėjo tų skaudžių sukaktių, tai kodėl dabar kartu su komunistais turėtų minėti? Kodėl išeivija niekadoms neminėjo skaudžių į Sibirą trėmimų sukakties, kuri labai stipriai rišasi su okupacija? Nuo kada išeivijai sukaktių metines pradėjo nustatyti okup. Lietuvos Komunistų partija?

Komunistų partija paskelbė Vilniaus universiteto 40 metų sukakties minėjimą, tai išeiviai kartu su okup. Lietuva jį atšventė. Dabar ta pati Komunistų partija pavergtai tautai įsako minėti Lietuvos "laisvu noru" prie Rusijos prisijungimo sukaktį, tai, anot Kviklio, išeiviai vėl privalo komunistų įsakymui paklusti. Jeigu išeivijos kolaborantai būtų norėję Lietuvos okupacijos sukaktį minėti kaip skaudžią ir nemalonią, tai būtų taip padarę daug anksčiau, bet nelaukę kol Maskva padiktuos. Tačiau nei Kvikliui, nei kitiems kolaborantams ta skaudi sukaktis nerūpi. Jiems yra svarbiausia parodyti, kad mes, išeiviai, ar norime, ar nenorime, bet jau esame "suvienyti" su okup. Lietuva, kad Lietuvos Komunistų partijos valdžia jau yra kartu ir išeivijos valdžia, kad mes jau veikiame pagal jos nurodytą veiklos planą, bet ne pagal savo. Neuzmirškime, kad Lietuvos okupacija, 40 metų tautos išlaikymas vergijoje, yra ne kultūrinio, bet politinio pobūdžio.

Kadangi ALT'a ir VLIK'as nesutinka bendradarbiauti su komunistais, tai LB-nės kolaborantai, būdama Maskvą prievartine klata, nutarė patys politinį bendradarbiavimą su komunistais vykdyti, štai, kaip jie visa tai atliks: Lietuvos laikraščiuose graudins išeivius skaudžia ir nemalonija Lietuvos pavergimo sukaktimi, prirašys daugybę ta tema gudriai suredaguotų patriotiškų propagandinių straipsnių ir skelbimų, raginančių ruošti minėjimus. Jie įtikins mus, kad okup. Lietuvoje ta sukaktis yra švenčiama komunistams džiugaujant, o mes ją minėsime su liūdesiu. Jie darys viską, kad į šį klatingą su komunistais samokslą įtrauktų ir išeivijos politinius veiksnius, nes, pagal jų galvoseną, veiksniai negalės atsisakyti, kada jiems bus pakištas toks politiškai ir patriotinis faktas, o jei atsisakys, tada LB-nė vėl turės naują progą juos "draskyti" prikišant, kad jie neatliko savo politinės pareigos, atseit, neina kartu su "kovojančia Lietuva". Ir, neabejoju, kad LB-nės kolaborantai jau dabar išgyvena savo pasisekimą išvaizduodami, kaip išeiviai net pasipuošę tautiniais drabužiais,

lyg botagu pabaidytos avys, tiesiog kuliavirščia skubės į minėjimo salę, kaip kad tada į okup. Lietuvos sol. Daunoro koncertą, panašiu būdu suruoštą. Tačiau po to, po tų visų minėjimų, nuykę į okup. Lietuvą, net pilvus susieme juoksis pasakodami savo raudonesiems draugams, kaip jiems (patriotiškais šūkais ir graudenimu) pasisekė išeiviją ir politinius veiksnius apgauti, priversti juos kartu su okup. Lietuva iškilmingai atšvęsti Lietuvos "laisvu noru" įsijungimą į Sovietų Sąjungą, trokšdami, kad užtai komunistai paglostytų jų "kudlas" ir numestų "kaulą", kaip užmokęstį...

RYŠYS SU KOMUNISTAIS YRA OPORTUNISTINIS

Sistematinga yra išeivių kolaboracinė veikla: Lietuvos Komunistų partija ištikimai tarnauja Maskvos Komunistų partijai, o išeivijos kolaborantai (kultūrinių ryšių bendradarbiai) ištikimai tarnauja Lietuvos Komunistų partijai. Anie diktuoja pavergtai tautai, o mūsiškiai stengiasi diktuoti mums, išeiviams, pagal tą patį šūkį: jeigu jūs esite su mumis, tai mes už jus, jeigu priešinsitės, tai mes jus terorizuosime iki jūsų pasidavimo, ar "sunaikinimo"... Skaičiuojami, žinokite, kad šiandien yra lengviau atpažinti vilką avies kailyje, negu Lietuvos nepriklausomybės išdaviką patrioto kailyje...

Kolaborantai giriasi, kad visas jaunimas yra jų rankose, o politiniai veiksniai nesugeba jaunimo patraukti į savo pusę. Kad LB-nė turi jaunimą, nėra jų nuopelnas. Su švietimo ir kultūrinės veiklos sritimis, jie gavo ir jaunimą, be jokių savo pastangų. Tačiau per 30 metų jį auklėdama tik sau palankioje kolaboracinėje dvasioje, be Dievo ir tėvynės meilės, taip išauklėjo, kad jų šiandien nesimato nei lietuvių bažnyčiose, nei politinėje veikloje. Žinoma, kaipgi jie mokiniui galėjo duoti tai, ko patys savyje neturėjo?

Pradžioje kolaborantai kalbėjo, kad bendradarbiaudami su okup. Lietuvos komunistais jie išlaisvins Lietuvą, nes tai yra moderniška ir tinkamiausia laisvinimo priemonė. Bet pamatė, kad draugystė su komunistais yra įmanoma tikrai per vienašališką kultūrinį bendradarbiavimą, pradėjo akcentuoti "lietuviybę" ir "kultūrą" kaip svarbiausią ir pagrindinį išeivijos veiklos tikslą, nes, matyt, komunistai jiems taip patarė, kad stiprinamu už kultūrą riksmu, jos statymu į priekį, būtų slopinama politinė veikla.

Dabar tenka išgirsti kolaborantus aiškinant, kad okup. Lietuvos komunistai yra dideli patriotai, tikrai apsimetę komunistais, kad tokiu būdu galėtų daugiau padėti savo

tautai. Ar tai dėl to daugelis lietuvių turėjo sulįsti į pogrindį? Taigi, komunistams pasisekė savo "patriotiškumu" įtikinti tikrai silpnos tautinės dvasios lietuvių oportunistus. Tai menkas išeivijai nuostolis, nežūrint, kad tokie sudaro daugumą, juk tokių kiekviena tauta daugiausiai turi, todėl Rusijai taip sekasi paimiti valstybę po valstybės. Tikrai pogrindžio veikėjai jie neįtikino. Pogrindžio spauda, ypač "Aušra", to pačio "Draugo" puslapiuose tuos, anot kolaborantų, komunistais "apsimetusius patriotus" vadina KGB, liepia netikėti jų veidmainiškiems žodžiams ir nesodinti jų už stalo... Bet, kaip matome, išeivijos dauguma labiau tiki komunistų pasakoms, negu pogrindžio veikėjų išpėjimams, gal būt todėl, kad iš komunistų jie tikisi sau daugiau apčiuopiamos naudos, negu iš pogrindžio beteisų belaisvių...

Gal nevienu ir nevienu kartą kilo klausimas, kodėl išeivijos kolaborantai priekaištus ir kaltinimus, visokius užmetimus bei kritikas rašo visados nepagrįstai, be įrodymų ir bendratimi?... Kodėl jie nesiaiškina neaiškumus, nesprendžia bendrus reikalus intelektualinio dialogo keliu, bet visados vartoja komunistinį puolačią pobūdį, prievartą, agresiją? Gal būt todėl, kad loginė tiesa, būdama intelektualizmui, juos priverstų parodyti tikrąjį veidą ir pralaimėti, nes ji pastotų jiems keilią mus, antkolaborantus, įtikinti, kad per bendradarbiavimą su okup. Lietuvos komunistais mes išvaudosime Lietuvą, o jų akcentuojama "lietuviybė" bei "kultūra" turėtų mums rūpėti labiau, negu Lietuvos krašto su visa tauta iš Rusijos okupacijos išvadavimas. Štai žino ir patys kolaborantai, kaip kad žino ir Rusijos Komunistų partija, kad pavergtų tautų žmonės nėra lenininio nacionalizmo vaikai, bet kad priverstų juos "įtikėti", vartoja prievartos agresyviausias priemones, net psichiatrines liginines protui atbukinti.

Tad kodėl išeivijos kolaborantai, kurie žino, kad Lietuvos nepriklausomybė tautos išlikimui yra pagrindas, tyčia užsispyrę pirmoje vietoje akcentuoja "lietuviybę", "kultūrą" ir kovą už tikinčiųjų teises? Ogi todėl, kad tai yra vienintelė jiems priemonė savo užsibrėžtam tikslui pasiekti; išeivius žūbtūtiniai suartinti, priversti draugauti su okup. Lietuvos lietuviams komunistais. Jie nori, kad visi darytų taip, kaip jie daro, nes jei bus nepritariančių, tai bus jiems nepageidaujamų prieštaraujančių... Be to, jie nenori vienai nešti atsakomybę, nes jeigu dėl savo pačių veiklos nukentės, ar pražudys tautą, tada prie jų neprisdėję juos pasmerks, o kai visi kartu vieningai tą patį padarys, tada nebus tokių, kurie galėtų smertik... (Bus daugiau)

